

پروجیکٹ کا نام انسانی و مطالعات فرینکئی
پرنٹل جہان علوم انسانی

تلاش فیلیپینی‌ها در امر آموزش زبان و ادب فارسی^۱ گزارشی از وضعیت زبان و ادبیات فارسی در فیلیپین^۲

«محمد جواد ثابتی صنعت» بیش از دوازده سال (از سال ۱۳۶۷ تا ۸۳ به تناوب) به عنوان رایزن فرهنگی ج.ا.ایران در دو کشور چین و فیلیپین به فعالیت فرهنگی پرداخته و قبل از آن در سمت‌های مدیریتی وزارت ارشاد، صدا و سیما و وزارت صنایع و در فاصله سال‌های ۷۳ تا ۷۸ در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در سمت‌های اجرایی، مشاورت و نظارت فعالیت می‌کرده است. از آنجا که یکی از وظایف عمده رایزنی‌های فرهنگی ج.ا.ایران در کشورهای مختلف برنامه‌ریزی در خصوص زبان و ادبیات فارسی و ترویج آن است و ثابتی صنعت نیز در دو دوره شش ساله از طرف سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به عنوان رایزن فرهنگی در دو کشور آسیای شرقی فعالیت فرهنگی داشته است و از آنجا که اطلاعات ما در خصوص زبان و ادب فارسی و سابقه آن در کشور فیلیپین اندک بوده و ایشان نیز به تازگی مأموریت خود را در این کشور به پایان رسانده‌اند، لذا گزارش حاضر که به طریق گفت و گو با ایشان ترتیب داده

شده است اطلاعاتی هرچند اندک در این خصوص در اختیار خوانندگان عزیز قرار می‌دهد. امید است بایی باشد گشوده بر روی فعالیت فرهنگی بیشتر در این کشور.

زبان فارسی در کشور فیلیپین چندان شناخته شده نیست و اندک آشنایی برخی از مردم این کشور با این زبان نیز به خاطر افرادی است که قبل از انقلاب در هیئت خدمه و پرستار و یا پزشک در ایران حضور داشته‌اند که پس از گذشت ۲۷ سال این اندک آشنایی نیز به دست فراموشی سپرده شده است. مردم فیلیپین غالباً زبان فارسی را با زبان عربی اشتباه می‌گیرند و اکثراً آن را با عربی یکی می‌دانند. در ابتدای تأسیس وابستگی فرهنگی در مانیل، اولین وابسته فرهنگی در فیلیپین - جلال تمله - در سال ۱۳۶۸ بررسی‌های اولیه‌ای برای برپایی کلاس‌های آموزش زبان فارسی در دانشگاه‌های معتبر فیلیپین آغاز کرد و توانست در مهم‌ترین دانشگاه فیلیپین یعنی University of Philippines که مخفف آن Up است در بخش زبان‌های خارجی کلاس زبان فارسی ایجاد کند. این حرکت ارزشمند تاکنون پایداری خود را حفظ کرده و با استقبال روزافزون زبان آموزان همراه است. از طرف دیگر با اتخاذ روش‌های خوب استاد زبان فارسی - دکتر عبدالرضا بختیاری - و تلاش ایشان در جلب و جذب دانشجویان به این زبان از طریق برگزاری سمینار و نشست‌های دانشجویی و نیز برخورد صمیمانه ایشان در جایگاه معاون بخش زبان‌های خارجی دانشگاه Up، اقبال خوبی برای گرایش بیشتر به این زبان فراهم شده است، قبل از ایشان نیز دکتر محمود صادقی‌تاجر این مهم را مدیریت و پایه‌های محکم و خوبی را در این خصوص بنا کرد.

اگرچه در همه سال‌های سپری شده، آموزش زبان فارسی در فیلیپین صورت کرسی مستقل نداشته، اما تلاش‌های وابستگی فرهنگی سابق ایران در فیلیپین و نیز رایزنی فرهنگی در سال‌های اخیر و نیز اساتید این رشته باعث تداوم و در واقع استقبال بیشتر دانشجویان از این کلاس‌ها در مقایسه با سایر کلاس‌های بخش زبان‌های خارجی دانشگاه up مانند اندونزیایی، مالزیایی، ژاپنی، روسی، عبری و کره‌ای شده است، این در حالی است که هزینه‌هایی که برای این کلاس‌ها صرف می‌شود در مقایسه با سایر زبان‌ها بسیار کمتر است. به طور کلی در خصوص فرهنگ‌پذیری کشور فیلیپین می‌توان گفت که این کشور دارای جامعه‌ای چند فرهنگی است که به آسانی فرهنگ‌های جوامع دیگر را در خود حل می‌کند و تلاش و راهبردهای سازگار با شرایط اقلیمی و جغرافیایی خاصی را برای انجام کار فرهنگی طلب نمی‌کند و همواره آمادگی مردم در پذیرش فعالیت‌های فرهنگی سایر

ملل - البته به شکلی منطقی و ارزشمند - وجود دارد. برگزاری سمینارهای ادبی و هنری کشورهای مختلف در این کشور گواه این امر است. سال گذشته بنگلادش با همکاری ادیبان و شعرای فیلیپین سمینار مشترکی را تحت عنوان «زبان، مادر فرهنگ» در مانیل برگزار کرد که از نمایندگان فرهنگ کشورهای مقیم نیز دعوت شد تا در این سمینار شرکت کنند که رایزن وقت ایران در فیلیپین با شرکت در این سمینار و قرائت اشعاری از خیام (که شناخته شده ترین شاعر ایرانی در فیلیپین است) و حافظ به دو زبان انگلیسی و فارسی به استقبال حضار از ادبیات ایران پی برد. دو سال گذشته نیز (۱۳۸۲) سمینار «شناخت شعرای نامدار ایران» با حضور اساتید دو کشور در دانشگاه دلاسال برگزار گردید که زمینه ساز تسریع در ترجمه منتخب اشعار باباطاهر به انگلیسی گردید. به نظر می‌رسد برگزاری اینگونه سمینارهای مشترک در این کشور زمینه ساز همکاری‌های فرهنگی بیشتر ایران و فیلیپین و یکی از راه‌های مهم ترویج زبان و ادب فارسی در این کشور است. از جانب دیگر تامین استاد زبان فارسی از ایران از مهم‌ترین شیوه‌های گسترش زبان فارسی در این کشور است که علیرغم درخواست‌ها و پیگیری‌های مستمر، متأسفانه هنوز وزارت علوم تصمیمی مبنی بر اعزام استاد به این کشور اتخاذ نکرده است.

پانوشت‌ها:

- ۱- گزارش حاضر حاصل گفت‌وگوی جعفر جوان بخت اول با ثابتی صنعت است که پس از ویراستاری به صورت گزارش در اختیار خوانندگان عزیز قرار گرفت.
- ۲- مجمع‌الجزایر فیلیپین واقع در جنوب شرقی آسیا و اقیانوس آرام، دارای آب و هوای گرم و مرطوب و فصول پر باران و کم باران و حدود ۵۰ قله آتشفشانی فعال و غیر فعال است. مانیل در جزیره شمالی لوزون پایتخت و از بنادر مهم آن کشور است. جمعیت این کشور بالغ بر ۷۰ میلیون نفر است و مردم اصالتاً از نژاد مالایی هستند. قبل از اسلام مشابه هندی‌ها در دوره آشوکا می‌نوشتند و بعد از اسلام خط عربی و با تسلط کشورهای اسپانیا زبان اسپانیولی و آمریکا، زبان انگلیسی در این کشور رواج یافت. در حال حاضر زبان تاگالوگ و انگلیسی زبان رسمی است. فیلیپین نزدیک‌ترین پایگاه دسترسی به کشورهای ژاپن، چین، تایوان، هنگ کنگ، تایلند، مالزی، سنگاپور، اندونزی، استرالیا، نیوزلند و آمریکای شمالی و جنوبی و از مناطق مهم و حساس در معادلات سیاسی و بین‌المللی است. درختان جنگل‌های این کشور دارای ارزش تجاری زیاد و از نظر کشاورزی زمانی به کاسه برنج دنیا معروف بوده است. از جهت طلا و دیگر معادن زیرزمینی و همچنین منابع دریایی نیز بسیار غنی است. بیش از ۹۰ درصد مردم مسیحی و مسلمانان بزرگترین اقلیت مذهبی این کشور می‌باشند. ۳۳ سال اسپانیا و پس از آن به مدت ۵۰ سال آمریکا در این کشور حضور داشته و فیلیپین در سال ۱۹۴۶ مستقل شده است. شاید بتوان گفت فیلیپین جامعه‌ای زن سالار است و زنان بسیاری از پست‌های مهم کشور را به دست دارند، سیستم آموزشی آن نیز از سیستم آموزشی آمریکا گرفته و دانشگاه U.P مهم‌ترین و قوی‌ترین دانشگاه این کشور با این سیستم پایه‌ریزی شده است.